

YLEISTURVA

-enkelt bättre

En totalförnyelse av socialskyddet
från Socialdemokratisk ungdom

Vad är Yleisturva?

Yleisturva är en trestegsmodell för socialskyddet, där majoriteten av stödformerna inom det nuvarande socialskyddet samt skatteavdragen för låginkomsttagare kombineras. Det är en automatiserad modell som förenklar socialskyddet och garanterar utkomst för varje människa då riskerna i livet realiserar. Med Yleisturva lönar det sig alltid att jobba.

En övergång till Yleisturva förenklar det nuvarande, splittrade och överlappande socialskyddet till en enda stödform. Modellen behåller principerna inom det nuvarande socialskyddet, såsom behovsprövning, kausalitet och onerositet, men erbjuder ett bättre och enklare sätt att garantera både sista hands utkomst (motsv. nuvarande utkomststöd) och grundtrygghet (motsv. nuvarande minimiförmåner). Yleisturva anpassar sig enligt individens livssituation och säkerställer trygghet och nödvändiga tjänster i alla situationer. Arbete och egen aktivitet belönas alltid.

I Yleisturva kombineras de bästa sidorna från olika socialskyddsmodeller. Modellen är baserad på inslag från det nuvarande socialskyddet, olika modeller för basinkomst och Universal Credit-socialskyddsreformen som pågår i Storbritannien. Målet har varit att kombinera de bästa sidorna från olika modeller och anpassa dem till den finska arbetsmarknaden och det finska samhället.

Modellen beaktar även principen att socialskyddet och beskattningen, och å andra sidan socialskydd och tjänster, aldrig bör utvecklas skilt från varandra.

Digitalisering och automatiserat socialskydd

Det nationella inkomstregistret förbereds som bäst av finansministeriet och skatteförvaltningen, och ska enligt plan tas i bruk 1.1.2019. Inkomstregistret möjliggör uppföljning av inkomster i realtid. Således kan beskattning och socialskyddet anpassas till en persons inkomster med en månads, en veckas, eller till och med en dags noggrannhet.

Genom det nationella inkomstregistret och ett förbättrat informationsutbyte mellan myndigheter blir det möjligt att automatisera hela socialskyddet. På detta sätt betjänar socialskyddssystemet människan, istället för att människan betjänar systemet.

Efter att inkomstregistret tas i bruk, kan det utvecklas genom att man, med personens tillåtelse, inkluderar uppgifter om sysselsättningssituation, boende, hushåll, förmögenhet, hälsotillstånd, studier och barn.

Från lapptäcke till Yleisturva

<ul style="list-style-type: none">• Sista hands utkomstskydd (utkomststödets grunddel)• Socialskyddets minimiförmåner (grunddagpenning för arbetslös, arbetsmarknadsstöd och förhöjningsdel, minimisjukdagpenning, moderskaps-, faderskaps-, och föräldrapenning)• Stöd för studerande (studiepenning, vuxenutbildningsstödet grunddel)• Hemvårdsstöd• Stöd för boende (allmänt bostadsstöd, studiestödets bostadstillägg)• Skatteavdrag för låginkomsttagare* (arbetsinkomstavdrag, kommunalbeskattningens förvärvsinkomstavdrag, kommunalbeskattningens grundavdrag)	 YLEISTURVA
---	---

* Behålls för dem som inte omfattas av Yleisturva

Villkoren för Yleisturva

Villkoren för stöd i de olika stegen

Garantiinkomst	Allmäninkomst	Aktivinkomst
<ul style="list-style-type: none">• Behovsprövad: inkomst under garantiinkomstnivån (under 80 % av referensbudgeten)• Automatisk: myndigheterna får informationen från inkomstregistret	<ul style="list-style-type: none">• Kausal: arbetslöshet, barns födelse, sjukdom, studier, arbetsoförmögenhet, hemvård av barn• Automatisk, då orsaksgrunden bevisats• Förutsätter aktivt arbetssökande	<ul style="list-style-type: none">• Egen aktivitet och förbättrande av sysselsättningsmöjligheter• Bredare definition av aktivitet än nuvarande• Förutsätter aktivt arbetssökande

Konstant minskningsgrad: 60 % av ökningen i nettoarbetsinkomsten = arbete lönar sig alltid

Stödets nivå varierar enligt levnadssituationen.

GARANTIINKOMST garanterar alla ett sista hands utkomstskydd, då personens inkomster sjunker till mindre än 80 % av skälig minimikonsumtion (dvs. referensbudgeten, se Stödets nivåer). Då inkomsten sjunker under en viss nivå meddelar det nationella inkomstregistret automatiskt myndigheterna, som börjar betala ut Yleisturva så att personens inkomster når upp till garantiinkomstens nivå.

ALLMÄNINKOMST garanterar alla en skälig levnadsstandard enligt orsaksgrund under arbetssökning, sjukdom, studier, föräldraledighet eller hemvård av barn. Varje levnadssituation har sina egna villkor för att få allmäninkomst. Byråkratin minskas genom att automatisera bevakningen av orsaksgrunderna samt förbättra informationsutbytet mellan myndigheter.

AKTIVINKOMST belönar egen aktivitet och handlingar som förbättrar möjligheterna för sysselsättning. Definitionen av aktivitet bör breddas från den nuvarande.

Stödets nivåer

Yleisturva täcker en skälig minimikonsumtion samt boendekostnader.

Skälig minimikonsumtion utöver boendekostnader definieras utgående från *referensbudgeter* som baserar sig på undersökningar gjorda av Konsumentforskningscentret. År 2014 var skälig minimikonsumtion för en person som bor ensam 675 euro efter boendekostnader. Var och en garanteras automatiskt minst 80 % av minimikonsumtionen (garantiinkomst). Nivån kan ökas baserat på orsaksgrund (allmäninkomst) och egen aktivitet (aktivinkomst).

Boendekostnader varierar kraftigt mellan olika orter. På grund av detta inverkar boendeort och hushållets storlek på stödets storlek. Stödet definieras enligt genomsnittliga utgifter på orten, och hushållets storlek definierar storleken på bostaden som stöds. Information om boendeort och boendeform uppdateras i inkomstregistret i samband med flytt, så att nödvändiga uppgifter alltid finns i systemet.

Stödets nivåer efter boendekostnader

Garantiinkomst	Allmäninkomst	Aktivinkomst
80 % av referensbudgeten, dvs. 520 euro / månad	100 % av referensbudgeten, dvs. 675 euro / månad	125 % av referensbudgeten, dvs. 812,5 euro / månad
Nuvarande utkomststödet grunddel 485 euro	Nuvarande arbetsmarknadsstödet netto 565 euro	Nuvarande arbetsmarknadsstöd + förhöjningsdel 760 euro

Även möjligt att ta i bruk med nuvarande nivåer eller definiera egna referensbudgeter för garanti- och aktivinkomst.

Yleisturva och olika befolkningsgrupper

Studerande: Yleisturva på allmäninkomstnivå

- Förutsätter studief framgång
- Partiell möjlighet till lån
- Vuxenutbildningsstödet s förtjänst del bevaras

Föräldrar: Yleisturva på allmäninkomstnivå

- Då barnet är 0 - 1,5 år får en av föräldrarna Yleisturva på allmäninkomstnivå, båda minst 6 månader hemma
- Då barnet är 1,5 - 3 år stöds föräldrarnas deltidsarbete med en inkomst på allmäninkomstnivå, om inkomsterna är låga (dvs. föräldern omfattas av Yleisturva)

Sjuka & arbetslösa: Yleisturva på allmäninkomstnivå

- Patientuppgifter uppdateras automatiskt i systemet och berättigar till Yleisturva på allmäninkomstnivå utan skild ansökan eller anmälan

Småföretagare, stipendiater och andra med oregelbunden inkomst: Omfattas av Yleisturva

- Stora inkomster periodiseras på kommande månader

Exempel på finansiering av Yleisturva

- Förenkling av mervärdesskatten genom slopande av sänkta mervärdesskattesatser
- Mera rättvis kapitalbeskattning genom ökad progressivitet
- Ökad sysselsättningsgrad genom att förenkla mottagande av arbetsplats
- Effektivare bekämpning av grå ekonomi

Yleisturva, tjänster och sysselsättning

Då en person omfattats av Yleisturva i tre månader under ett års tid, utreds hens tjänstebehov genom en tjänsterådgivares mottagning eller genom en elektronisk självutvärdering. Tjänster vid rätt tidpunkt (t.ex. hälsovårds-, mentalhälsovårds- och rusmedelsrehabiliteringstjänster) förkortar arbetslöshetens varaktighet märkbart. En individuell sysselsättningsplan görs upp, som förbinder såväl personen själv som myndigheter. Om planen inte följs, avbryts utbetalningen av Yleisturva. Personen omfattas på nytt av socialskyddet så fort hen kontaktar myndigheterna. De nuvarande karenserna för socialskyddet slopas.

För att behålla fullt stöd förutsätts aktivt arbetssökande. Aktivt arbetssökande innebär deltagande i arbetskraftsutbildning, sändande av arbetsansökningar och krav på att erbjuden arbetsplats tas emot. Arbetssökandevillkoret gäller även dem som utför lågavlönat deltidsarbete och omfattas av Yleisturva. Vissa grupper är befriade från detta villkor, t.ex. småbarnsföräldrar, sjuka samt de som omfattas av åtgärder som har som mål att öka sysselsättning.

En arbetssökande kan använda Yleisturva som lönesubvention eller startpenning t.ex. under 6 månader. Efter att personen fått arbete utbetalas Yleisturva ännu under en månad.

Vanliga frågor

Varför spar Yleisturva pengar?

En automatisering av socialskyddet innebär inbesparingar särskilt inom administrationen. Detta befriar resurser till socialarbete, så att man bättre kan stöda människors sysselsättning och spara in på understödsutgifter. Bättre sysselsättning innebär ökade skatteinkomster.

Hur skiljer sig Yleisturva från basinkomst?

Socialdemokratisk ungdoms Yleisturva-modell och dess delar är per definition inte en basinkomst, eftersom den behåller det nuvarande systemets principer om behovsprövning (Man kan få garantiinkomst endast om inkomsterna är under en viss gräns), kausalitet (man får allmäninkomst då systemet tar emot en anmälan om en godkänd orsak för att omfattas av Yleisturva), samt onerositet (alla som omfattas av Yleisturva förutsätts söka arbete). Garantiinkomsten är närmare en s.k. negativ inkomstbeskattning.

Vad kostar Yleisturva?

Yleisturva kan tas i bruk på flera olika sätt, med varierande kostnader. Om alla villkor som föreslås i modellen uppfylls, kommer kostnaderna att vara högre än i det nuvarande systemet. Därför har vi även föreslagit olika alternativ för att täcka kostnaderna.

Är Yleisturva vederlagsfri?

Yleisturva på den lägsta nivån, garantiinkomst, fås automatiskt, då inkomsterna sjunker under nivån för garantiinkomst. Alla som omfattas av Yleisturva har en skyldighet att söka arbete, om inte personen har ett godtagbart skäl att befrias från arbetssökande. Då en person omfattats av Yleisturva i över tre månader styrs hen till dessa tjänster. Försummande av denna skyldighet kan leda till sanktioner.